



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ludovici Richeomi Societatis Ies. Valedictio Animæ Deuotæ

Richeome, Louis

Coloniæ, 1610

Superbia & auaritia animam ad duas res sordidißimas abijciunt, & causa
sunt cur plurimi mortem sibi consciscant. De violentia phreneticorum:
auarus lupus ciuitatis. Colloq. XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50753](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50753)

præclarè intelligere possisquam ridiculè dicti Hæretici exemplum istud in rem præsentem vi abduxerunt non auocarint.

Superbia & auaritia animam ad duas res sordidissimas abijciunt, & causa sunt cur plurimi mortem sibi consciscant. De violentia phreneticorum: Avarus lupus ciuitatis.

COLLOQVIVM XVII.

THEOL.

ATQVE quo planius adhuc apertiusque flagitij huius extrema turpitudine & grauitas ostendatur, libet hoc loco obiter illius quoque causas delibare: quippè cum prima fronte nescio quid altū, quid exaggeratū, quid forti viro dignum præferre videatur, ac si omnino fieri non possit quin magni & excelsi animi is sit, qui mortis metu abiecto, vitam sibi ferro eripere & hilari manu spiritum elidere non perhorrescit. Facturus autem mihi operæ pretium videor, quod admodum multos reperire est, quorum non aliter quam Hæreticorum ante allatorum

*Consue-
tudo nō-
nullorū
In Ep.
Iaponi-
ca.*

*a Arist.
l. 9. Eth.
c. 4.*

*Exempla
phrene-
ticorum
qui se
pricipi-
tes ege-
runt.*

torum mēs occæcata delirat: & in-
tegræ adhuc nationes inueniuntur,
inter quas & Iapponij sunt; & exul-
ceratis istis nostris temporibus ma-
gnum agmen superborum, legemq;
Dei ignorantium videas (cuius no-
mine & titulo sectatores se vti mer-
dacissimè profitentur) stolidissimis
istis peruationibus illusos & circū-
uentos grauissimè dolere possis.
Quisquis enim foedissimi huius fa-
cinoris naturā penitus inspexerit,
mentior nisi extemplo diceret, rem
illud esse, quam vitium concipiat, &
inertia foueat, affectus excludat: di-
cet eam prouenire ex furore & ra-
bie animi impatientis, quemadmo-
dum in phreneticis apparet, qui
quanto plus ineptiunt, quanto am-
plius furunt, tanto peruiacius mor-
tem sibi machinari & inferre conā-
tur. Degebam ego Lutetiæ Parisiorū
anno à nato Christo 1572. cum nobi-
lis quidam (si quis alius sapiens &
modestus, cum mētis compos foret)
se se per fenestram secundæ contig-
nationis domus suæ eiecit, & quod
magis admirareris, in medici sui hu-
merum

merum, qui eum visitaturus fortè
erat, quemque ipse occidere cogi-
tabat, præceps actus, pavimento
corpus afflixit. Annis verò non
multis post alius quispiam noctu
eodem morbo correptus, de secun-
do similiter tabulato in vicum se
præcipitavit: cumque nihil aliud
confectarium foret sperarive et-
iam posset, quam vita eos excessu-
ros, ecce tibi diuinam prouidenti-
am quæ istiusmodi rebus non à deli-
berato prauoque animo, sed ab in-
firmitate profectis opem suam
deesse non patitur, ita eos sanan-
tem, vt non modo saltus ille ni-
hil ijs obfuerit, qui ab homine sa-
no neutiquam sine præsentis vitæ
discrimine tolerari potuisset, ve-
rumetiam vt ambo breui admodum
post ad meliorem mentem & com-
munem sensum fuerunt reuoca-
ti effecerit. Libet his adiungere
quod foeminæ accidit anno ferè su-
pra millesimum quingentesimum
octuagesimo quinto, in celebri
Gallorum vrbe *Grenoble* nomi-
nata, vltima tunc pestilentia
vehe-

vehementer afflictâ. Erat illic mulier simili correpta phrenesi, cum repente ex alto & sublimi reuerſo loco per fenestram præceps deuoluitur, & vt diuina prouidentia gestum id sciretur, pedibus terram solum contingens, puerum prætereuntem voce clara affatur; Vade & marito meo indica, vxorem suam hoc die & hac hora nobiliorem rarioremque saltum fecisse, quam toto retrò vitæ exactæ decursu. Rem tibi me & ipsam veritatē narrare scias, cum qui eam mihi retulit duobus post annis sanam illam incolumentemque fuerit conspicatus. Iam verò quisquis hæc audis, quisquis videt aut legis, iudicare certè nō potes fortis eos & excelsi animi fuisse, quod per fenestras semet præcipitarint, sed potius vt mente captis cōpatiēti morbo infano correptos fuisse existimas, non illo laude digno, aut à libero arbitrio promanāte, citra quod ne vituperiū nec cōmendationē aliquid potes mereri; sed si sanus es, statuis magnitudine mali oppressos cōspicere per portā foriculamque nō possent

*Nihil
laude
aut vituperat.
dignum,
nisi sit
voluntarium.*

per fenestram fugam vt haberent
fuisse compulsos. Atque in his spiri-
tualis amentia, hoc est, quæ ab ani-
mo deliberato promanat, & à volū-
tate expressa proficiscitur, admo-
dum similis Phrenesi isti est, quod
easdem causas generales habet pi-
gritiam scilicet ac debilitatem: in eo
autem à corporis delirio quam ma-
ximè dissidet, quod detestabilis,
quod nefaria est, quia voluntate, nō
vi adacti in eam prolabūtur. Vnde
præclarè admodum vester Aristote-
les & noster D. Augustinus ait, seip-
sum vita eximere animi mollis &
ignani testimonium luculentissimū
esse censendum. Cum enim anima
istiusmodi afflicta adeò, malo quo
premitur ferendo non sit, & per
virtutem effugium sibi ab eo parare
non possit, portam sceleris nefarij
arripit, rem omniū abiectissimam,
& qua nulla magis ad manum habe-
ri potest, nimirum vitam suā prodi-
gere, occupat atq; inuadit. Vt enim
plena laudis, plena gloriæ, plena ex-
celsi animi res est, obstinatè & for-
titer res aduersas tolerare, & ium-

*Lib. 1.**Eth. c. 7.**Aug. l. de**ciu. c. 22.**tit. 5.**S. Thom.**2. q. 64.**art. 5.*

E

nas

nas & calamitates perferre, ita nihil sordidius, nihil abiectius, nihil vt ita dicam, triuius est, quam cū affligaris, cum premaris atq; vexeris, ē vita te eijcere & violenter exturbare.

Rebus in aduersis facile est contemnere mortem

Fortis is & melior qui tolerare potest.

Itaque cum in hoc rerum suarum statu versatur, de fuga, de aberratione, de secessu cogitat: spemque animumque omnem abijciens nō vincendo sed praeliādo satis esse se posse diffidit. Porrò extrema illa debilitas communiter ab enormi & nefario aliquo flagitio oritur atq; promanat, quod dum longo tempore instar continuæ febris, animæ vim vigoremq; atterit, & depopulatur, sicque etiam ad phrenesin disponit, vt cum vel minima sarcina grauat, confestim sub ea crepet, & per eā quæ primum se offert portam elabens dirūpat. Nō latebat isthæc causa vestrū Arist. qui de huius farinae mortalibus loquens, ait. Isti qui enorme aliquod & nefandum flagitium

*Arist. li.
9. Eth.
6.4.*

riū designauerunt, vitā propter suas turpitudines oderūt, & sæpenumero vim sibi adferunt. Inter hæc ferè ordines ducūt Superbia & Auaritia, vitiā planè duo potētissima ad rationē de gradu mentis deijciendā, spiritumq; in ruinam impellendū; febresq; duę grauiſſimæ, quæ plus vim & aciem animæ frangunt, hebetant, atque debilitant, quam pestilentissimi cuiusque morbi calor corporis vires eneruat. Superbia in primis igne ambitionis & cupiditate honorum fugacissimorum ab vno latere clauditur, tum impatientiā & inuidiā indiuiduos comites ab altero secū trahit: qui adeo vehementer interiorē quietē animæ interturbant, adeo vrgent, incitant, atque inflamment, nihil vt vnquā sibi ducat antiquius quā pleno cursu ad laudem ferri, & continuo famæ venatui indulgere, non vt opimam gloriæ allicuius solidæ prædam reportet, sed muscam, sed vespam, sed fumos. Et quoniam eo loci nostra deflexit oratio, libet paucula ad superbiam iam nunc exempla congerere;

*Plut. in
Themis-
tacle.*

An non erat hoc muscam capere, quando Themistocles digito à foete populi Spartani admirabunda monstratus adeò gaudio efferébatur, nihil ut eum amicis suis confiteri pueret, tum primum se fructum laborum pro Græciæ incolumitate exanthlatorum recepisse? Itane verò? nūquid laur⁹ illa ex mustaceo collecta hoc capite digna erat? hæc merces, hoc præmium pro tot fortibus gestis factisque Imperatori tanto sufficiebat? Nequaquam, verum transformarat illum cæca ista animi insolentia in passerem muscis tantum vescētē. Atq; hinc demū finē dignū ambitione, dignumque sordido hoc pectore consecutus est, dum sui ipsius ignaviæ carnifex ac tortor effectus, animam vi sibi elisit atque extorsit. Iam verò fulmen illud Pelagogorum Demosthenes annō eadem promulsidē, iisdemque cupedijs vescēbatur, quando sicut ei alius quispianam sui similis mimus ac histrio olim exprobrabat, ab ancilla aquæ situlam portante conspectus, & digito demonstratus, dicentem ad comites

*Cic Tuf-
cul. 3.*

mites inaudiuit, *ecce hunc?* Quā itaque vastum illud os, quod cācellos, quod tribunalia Græciæ concutiebat, quod fulminabat ac fulgurabat, locupleti illo ancillæ testimonio probè oppletum fuit? quam lepidè torrens ille eloquentiæ vna hac infusa guttula intumuit? quanto cum lætitiæ zeugmate huius rei reminiscatur, quoties hac venatica præda & similibus potitus epulabatur? quam verò etiam sordidè, quā foedè, quam turpiter sibi ipsi toxicū bpo-
stea propinavit? Quare vt verbo vno totam rem absolvam, aio quotquot ferè inter gentiles illustrem aliquem in Rebuspublicis locum tenuerunt, illud vnum operam dedisse, vt cursu & clamore pariter bruchos gloriolæ istiusmodi vanissime persequerentur, quemadmodum id verissimè D. Augustinus veteribus Romanis impingit. Habet ergo proprium hoc planè Superbia, vt animā ad res vilissimas aucupandum venādumque abijciat, dum videlicet vani cuiusdam honoris luce præstros mirificè lactat ac pascit. Nunc

b Plut. in
vita De-
mosthen.

E 5. autem

*Omnia
superbes
impaties
est & in-
uidus.*

autē sicut ab vna parte ambitionē & dignitatū cupiditatem secū trahit, ita ab altera impatiētia ignominiosa & inuidia honoris alieni stipatur. Et quoniā omnes qui superbia typho inflati sūt grauissimē minimā etiam fumorū suorum iacturam ferunt, tunc autē iracundia exæstuant vbi vili pensī sunt: facere omnino nō possunt, vt inuidi iuxta non sint, cū quantū alijs honoris accidere vidēt, tantū sibi detrahi adimiq; arbitrētur. An ergo iam illud tibi videri nō potest, facillimē omninō animā longo tēpore superbia agitatam, & inter geminos hos ignes infernales ita excruciatā, nisi De^o, qua misericordia est, tenere eā dignetur, nō aliter, quā Phrenesi laborantē in funestum desperationis barathrū posse deturbari? Ostendamus nunc Auaritiā secundum vitiū esse, quo anima inflāmata euidentissimum dementiæ spiritualis periculū incurrit. Ac primū quidem ipsa experientia præclarē nos docet, quā illiberales, quā angusti animi, quam sordidi omnes ij sint, qui huic peccato additi sunt: adeò vt vermibus, vel bru-

*Auaritia
sepe mor-
tis misera
bilis cau-
sa.*

*Omnes
auari sor-
didi.*

nestum desperationis barathrū posse deturbari? Ostendamus nunc Auaritiā secundum vitiū esse, quo anima inflāmata euidentissimum dementiæ spiritualis periculū incurrit. Ac primū quidem ipsa experientia præclarē nos docet, quā illiberales, quā angusti animi, quam sordidi omnes ij sint, qui huic peccato additi sunt: adeò vt vermibus, vel bru-

chis pascere se ac nutrire possent, id veluti diuina virgula sibi obtigisse putarent: sitque non plus potestatis, minus etiam voluntatis habeant suis bonis perfruendi, quam alienis: ad eò vt dulcius ijs sit corradere, cumulare, aggregare, quam recreari corraffis, gaudere cumulatis, pasci aggregatis: prorsus luponum similes, quos, si inter vorandum caput verterint, cibi obliuisci aiunt, propter famem, & ad alium quaesitandum momento auolare. Ita planè Lycaones illi animæ omnia ad se rapientis, lupique illi vrbici non nemorensis, sic fame pereunt ac conficiuntur, vt eorum etiam obliuiscatur, quæ vnguibz tenent, quæque humatis suis pedibus apprehenderunt, prout eleganter Romanæ ille fidicen lyrae id demonstrare voluisse videtur, dum ait:

Feruet auaritia miser aq; cupidine pe-
ctus? Neq; verò hoc loco op' est poe-
 ticus fictionibus sermonem nostrum
 variegare velle & colorare: nihil ad-
 modum necessum Tantalum aliquem exci-
 tare, a quis infernalibus ad mentem vsq;
 immersum, sitiq; enectum; & cum po-

*Auarus
 lopus vrbicus.*

*Plin. li. 8.
 c. 22.*

*Horat. e-
 pist. 8.
 1. Epi. 1.*

ma pulcherrima atq; mitissima naso ori que immineant, frui vesci que illis non valentem. Satis ad propositum nostrum est, quod auaros habemus, quod sordidos, quod illiberales.

Nomine mutato narratur fabula de ro.

*Horat. l. 1. Ait Poeta quispiam. Nobis quoque
2. ser. sat. cupidi illi, veri Tantalii sunt, qui in
1. Pron. infernum, qui Orcum suum sinu cir-
Tantali cumferunt ac patiuntur: isti reuera
opes. A- quanto plus diuitiarum hauserunt,
uari veri quanto numero amplius ingesse-
Tantali runt, quanto largius aurū sibi infu-
aqua: derunt, tanto maiore siti conflentan-
quas ha- tur; & quanto magis cibis & alime-
beni siti- tis circumfluunt, tanto amplius fa-
unt, & me crudelissima conficiuntur: hos a-
epulas quæ suæ in calidissimam & arden-
diuitiarū tissimam febrim conijciunt, ad has
quas pos- illi instar canum siticulosorum lin-
sident e- guas frustra protēdunt; hos delitia,
juriunt. hos aurum, hos argentum à sede mē-
tis dimouet, & in furorem agit. An
enim nō infern⁹ iste est, iacere in hu-
ius mundi lecto mollissimis plumis
fulto, & vigilare, nunquam indor-
mare*

mire, nunquam somnum capere?
 Annon inferni speciem illud habet,
 cum mensæ omni ciborum genere
 instructæ assideas, famere, comedere
 non audere? Annon infernum ille
 incolit, qui plena pocula vini gene-
 rosissimi ad manus habens, ea oculis
 intuens, ea contrectans, siti eneca-
 tur & bibere prohibetur? Patiuntur
 autem isthæc omnia auari, & longè
 maioribus excarnificari supplicijs
 digni sunt: habent hic Orcum suū,
 Stygem, & Furias, habent tormenta,
 at eorū vmbra tantum, quæ subter
 terram patientur, quæque in terra
 reueriti sunt & horruerunt. Por- *Vnicum*
 rò inter isthæc omnia vnicum *auarorū*
 hoc solatium gehennæ inueniunt, *solatium*
 quod febris suæ perniciosissimæ de- *deliriū.*
 lirio fruuntur, quo se opulentos sibi
 ipsis esse persuadent, includendum
 continuo credunt, nunquam replē-
 dum, & minus adhuc depēdendum.
 Ita miseri isti ac deplorati morbo
 incurabili oppressi, vnum hoc sibi
 antiquissimum habent, exugere, e-
 mūgere, expilare humanum genus;
 ad incitas quos possunt redigere,
 E. 5. quo

quo egestatem, quo penuriam, quo tormenta sua tam diu augeant, donec sepulchrum corpus cōcludat, infernusque animam excipiat, vbi in omnem æternitatem vsuram sempiternam bonorum per vim, rapinas, nefas cōtractorum soluent, nunquam exsoluent; tripudiātibus interea hereditatibus, & ijs illa prodigētibus quorum labore parta non sunt. Iam vero lupi isti adeò asperi, adeò sordidi, adeò pecuniæ cumulandę additi sunt, quam tu illos soles, impatientes cum eas perdūt existimas, quam angusti animi in conseruando, quam abiectos in timendo, quam inuidos aliorum felicitatem contemplando. Et consequuntur tamen ad extremum nihil aliud perditum isti, quam vt accommodatissimi & conuenientissimi sui ipsorum carnifices ac tortores efficiantur, quemadmodum eorum peccatū turpissimū promeretur.

Superbia & Auaritia effecta miseranda per exempla declarata.

COLLOQUIVM XVIII.

LIBET nunc etiam que in praesentia